

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบ
เพื่อธุรกิจในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

A Comparative Study of Master's Degree Programs in Design
for Business in Bangkok and its Vicinity

ยลรวี ฉัตรศิริเวช

Yolawee Chatsiriwech

วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

College of Social Communication Innovation Srinakharinwirot University

Corresponding email: yolawee@g.swu.ac.th

Received: 17 กุมภาพันธ์ 2568; Revised: 25 เมษายน 2568; Accepted: 28 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบที่มีลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงระบบจากการรวบรวมข้อมูลหลักสูตรจริง เพื่อนำผลการเปรียบเทียบไปสังเคราะห์เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบจากหลักสูตรที่เลือกมาอย่างมีหลักเกณฑ์ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รูปแบบโครงสร้างหลักสูตร ข้อมูลรายวิชา การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละด้านมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละหลักสูตร โดยด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความแตกต่างตามเป้าหมายของสถาบัน มุ่งเน้นการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาผู้ประกอบการ และการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจ ด้านโครงสร้างหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของแผนการเรียน เช่น แผน ก แบบ ก2 และแผน ข ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาทางวิชาการ ด้านรายวิชาและการเรียนการสอนมีการจัดกลุ่มวิชาตามความจำเป็นของตลาดแรงงาน และมีการใช้วิธีการเรียนการสอนหลากหลายที่สอดคล้องกับแต่ละสาขาวิชา ด้านการประเมินผลหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกัน โดยมุ่งเน้นการประเมินจากประสบการณ์จริงและการประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรในอนาคตอย่างมีทิศทาง

คำสำคัญ : การศึกษา, การเปรียบเทียบ, หลักสูตรระดับปริญญาโท, การออกแบบเพื่อธุรกิจ

ABSTRACT

This comparative research, characterized as research and development (R&D), aims to study master's degree programs related to design for business in Bangkok and its vicinity. The study emphasizes a systematic analysis based on actual curriculum documents, with the goal of synthesizing findings into preliminary guidelines for designing and developing modern curricula that respond to future labor market demands. The research methodology involved comparative content analysis of selected curricula based on defined criteria, focusing on five key components: program objectives, curriculum structure, course content, instructional methods, and curriculum evaluation.

The findings revealed both similarities and differences across the five components, reflecting the unique identities of each program. In terms of program objectives, differences stem from the specific goals of each institution some emphasize creative design, others focus on entrepreneurship or innovation management for business. The curriculum structures varied in terms of academic plans (Plan A2 and Plan B), aligning with each program's academic focus. Course content and instructional methods were organized to reflect the needs of the labor market, with each curriculum employing diverse teaching strategies suited to its disciplinary context. Curriculum evaluation methods were found to be generally similar, with an emphasis on real-world experience and the practical application of knowledge. These findings can serve as a foundation for future curriculum planning and development with a clearer strategic direction.

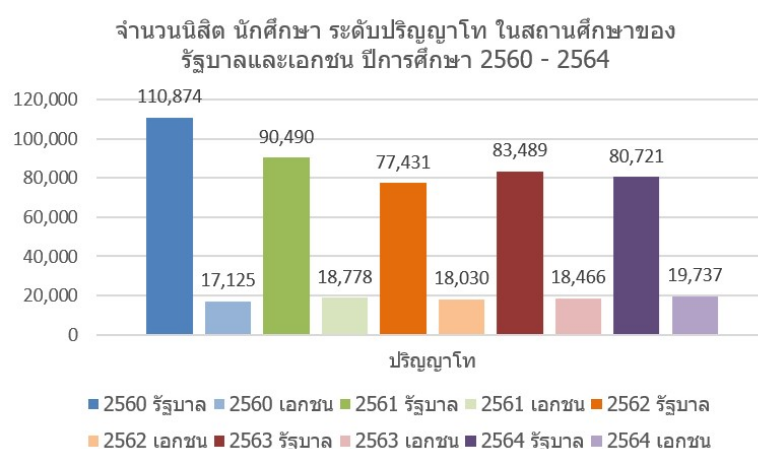
Keywords: Study, Comparative, Master's Degree, Design for Business

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ และคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การศึกษาปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและหลากหลายเพื่อให้มนุษย์ได้เลือกศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของไทยจึงเป็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้พรมแดน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลา และเพื่อให้เท่าทันโลกในปัจจุบันผู้รับผิดชอบทางการศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาสมรรถภาพที่จำเป็นแก่ผู้เรียนได้ โดยจะต้องศึกษาเป้าประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วพิจารณาเลือกนำไปใช้ โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากครูผู้สอน สื่อและอุปกรณ์การสอนแล้ว หลักสูตรยังเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การบริหารหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล และอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี โดยการบริหารหลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เป็นกลไกและกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2546; อึ้ง บัณฑิต, 2542)

การศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาบุคคลให้มีความพร้อมและสมบูรณ์แบบ โดยในกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้หลายบุคคลต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมรับมืออยู่เสมอ การศึกษาจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถพัฒนาคุณภาพให้ดำรงอยู่ในสังคมได้ อีกทั้งการมีโอกาสได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นนั้นย่อมเป็นแนวทางไปสู่ความก้าวหน้า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการด้านสถิติการศึกษา พ.ศ. 2560 – 2564 (2566) พบจำนวนบุคคลที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ประจำปีการศึกษา 2560 -2564 ที่ผ่านมีแนวโน้มลดลง

ภาพที่ 1 จำนวนนิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาโท ในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ปีการศึกษา 2560-2564
ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

แม้ว่าจำนวนผู้ศึกษาระดับปริญญาโทจะมีแนวโน้มลดลงในช่วงปีการศึกษา 2560–2564 ตามข้อมูลจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2566) แต่การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังคงเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์เชิงระบบและการจัดการอย่างมีแบบแผน

การเปรียบเทียบหลักสูตรสามารถดำเนินการได้หลายวิธีตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานที่หลากหลาย ทั้งในมิติของจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง รายวิชา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละแนวทางมีมุมมองและแนวปฏิบัติที่ต่างกันไป การวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักสูตรจึงถือเป็นกระบวนการสืบค้นทางวิชาการที่มีความซับซ้อน ต้องอาศัยการ

ไตร่ตรอง การตั้งคำถามต่อสิ่งที่เชื่อ และความต่อเนื่องในการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจเชิงลึกที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (Tyler, 1949; Ornstein & Hunkins, 2009)

ในปัจจุบันแนวโน้มของความร่วมมือด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กำลังเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค การศึกษาเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงสมรรถนะของหลักสูตรจึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยให้แต่ละสถาบันรับรู้จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และเปิดโอกาสสู่ความร่วมมือทางวิชาการในอนาคต จากแนวโน้มดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบและวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร, ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร, ด้านข้อมูลรายวิชา, ด้านการเรียนการสอน, ด้านการประเมินหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบหลักสูตรผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้โดยการเปรียบเทียบหลักสูตรในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเป็นแผนสำหรับเตรียมความพร้อมต่ออนาคตของผู้เรียน เป็นผลสำเร็จที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจบหลักสูตรไปแล้ว ซึ่งอาจจะถูกกำหนดโดยรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษาก็ได้

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรและหมวดวิชา

ศึกษาลักษณะและแผนผังแสดงการแจกแจงรายวิชา กลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์จำนวนหน่วยกิต โดยมีความสัมพันธ์กับเวลาของหลักสูตร ทั้งการจัดสรรเวลา และการเรียงลำดับเวลาของหลักสูตรในการให้ข้อมูลข่าวสารและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

3. ด้านเนื้อหาวิชา

ศึกษาถึงเนื้อหาและรายละเอียดของรายวิชาที่ผู้เรียนได้ศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ รวมทั้งเนื้อหาทางวิชาการและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนพร้อมทั้งความสามารถและประสบการณ์ที่จะได้รับจากการศึกษา

4. ด้านยุทธศาสตร์การเรียนการสอน

ศึกษาถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน วันเวลาในการศึกษา รูปแบบการวัดผล รวมไปถึงสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ทั้งตำราหรือเอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน และเทคโนโลยีการศึกษาต่าง ๆ เช่น E-Learning เป็นต้น

5. ด้านการประเมินผลหลักสูตร

ศึกษาการประเมินผลของหลักสูตรว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลจากการประเมินผลหลักสูตรที่ได้นั้น ยังสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปได้

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2556) หลักสูตร หมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลวิชาเนื้อหาสาระ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2546) ได้วิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรและจัดกลุ่มของความหมายที่พบเป็น 3 กลุ่ม คือ สิ่งที่คาดหวัง, สิ่งที่เกิดขึ้นจริง, และสิ่งที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริง

สังต์ อุทรานันท์ (2527) ได้ศึกษาความหมายของหลักสูตรและกล่าวถึงความหมายที่มีจุดเน้นต่าง ๆ กัน หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน, มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน, กิจกรรมการเรียนการสอน, สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง, ข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน, กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน โดยขอบเขตของหลักสูตร 3 สถานะ คือ 1) ศาสตร์แขนงหนึ่ง 2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการ 3) ระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร

চার্জ বাক্সী (2542) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้อย่างละเอียดและครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรที่ใช้ในการศึกษา ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นต้องประกอบด้วย (1) เป้าหมายและนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา (2) จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน หลังจากจบหลักสูตรการเรียนไปแล้ว (3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ (4) จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objective) หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว (5) เนื้อหา (Content) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีรวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับจากการเรียนการสอน (6) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objective) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ (7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ (8) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร (9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์แผ่นฟิล์ม แถบวิดีโอ คาสส และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบข้อมูล

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550) เปรียบเทียบ หมายถึง การนำสิ่งหนึ่งมาเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าเหมือนกันหรือไม่เหมือนกัน เท่ากันหรือไม่เท่ากัน ต่างกันหรือไม่ต่างกัน มักใช้กับสิ่งที่เป็นชนิดเดียวกัน เพื่อพิจารณาลักษณะให้ละเอียดลึกลงไป

ธนัญชัย สิงห์มัตย์ (2555) ได้กล่าวว่า การเปรียบเทียบนั้นสามารถสื่อได้ 2 ความหมายคือ การเปรียบเทียบในลักษณะเทียบเคียงและลักษณะการเปรียบเทียบ ดังนี้

การเปรียบเทียบในลักษณะเทียบเคียง หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่สององค์ประกอบขึ้นไป เพื่อให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันระหว่างสิ่งเหล่านั้น

การเปรียบเทียบในลักษณะเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบ สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เฉพาะส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันในด้าน มักจะใช้เพื่อช่วยในการอธิบายสิ่งที่ผู้ฟังไม่รู้ โดยนำเอาสิ่งที่ผู้ฟังมาเปรียบเทียบให้เห็น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพในความคิดช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเดิม นุ่มใจ และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเทียบเคียงสมรรถนะหลักสูตรบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี การเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย หลักสูตรทั้งหมดที่เป็นตัวอย่างในการศึกษามีลักษณะคล้ายคลึงกันในด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้สามารถในการวิเคราะห์วิจัย ทุกสถาบันมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันทั้งเรื่องจำนวนคณาจารย์ ทรัพยากรในการเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตร ทุกสถาบันมีการแต่งตั้งผู้มีหน้าที่ในการบริหาร ประเมิน พัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรทุกสถาบันใช้หลักสูตรแผน กแบบ ก(2) เป็นหลัก ข้อเสนอแนะหลักจากผลการวิจัย คือ ควรมีการร่วมมือกันทุกสถาบันในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนร่วมกัน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาด้านการเกษตรของสถาบันต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเป้าหมายและการบริหารจัดการหลักสูตร พร้อมทั้งเสนอให้มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

ศิริพงศ์ รักใหม่ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบหลักสูตรระหว่างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของวิทยาลัยดุสิตธานีกับมาตรฐานสมรรถนะอาเซียน พบว่า อาเซียนได้กำหนดให้มีหน่วยสมรรถนะมาตรฐานไว้จำนวน 242 หน่วย สำหรับบุคลากร 32 ตำแหน่งงานในสาขาที่พัก (Hotel) และการเดินทาง (Travel) มีการจัดทำหน่วยสมรรถนะที่ระบุรายละเอียดแสดงขอบข่ายเนื้อหา ทักษะความสามารถตามสมรรถนะในการปฏิบัติงาน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินผลไว้ทุกสมรรถนะ ผลการเปรียบเทียบกับหลักสูตรของวิทยาลัย พบว่า หน่วยสมรรถนะของอาเซียนส่วนใหญ่สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรของวิทยาลัยตามโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาแกนบริหารธุรกิจและหมวดวิชาเอกเฉพาะสาขา แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร จึงควรเขียนระบุหน่วยสมรรถนะมาตรฐานอาเซียนไว้ในคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับขอบเขตรายวิชา โดยนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลของหน่วยมาตรฐานสมรรถนะอาเซียนไปใช้ในการเรียนการสอน

ณัฐพร เขียววารีสังจะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอน ระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ภาคภาษาอังกฤษ) และคณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก พบว่า เนื่องจากปัจจัยทั้งทางด้านประวัติศาสตร์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยมีการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่แตกต่างกัน

กัน ถึงแม้ว่าหลักสูตรการเรียนของทั้ง 2 มหาวิทยาลัยจะมีความแตกต่างกัน แต่ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้รับความรู้และประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งเป็นบุคลากรที่มีความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปช่วยเหลือสังคม และประเทศชาติต่อไป

กัลย์ธีรา สุภานิธิ และปรียานันท์ พร้อมสุขกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า 1) หลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์การผลิตบุคลากรด้านวิชาการดนตรี เช่น ครู อาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการเหมือนกัน แต่มีเพียง 2 ใน 8 หลักสูตร คือหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษาที่ระบุดีกรีศึกษาลงในชื่อปริญญา นอกจากนี้จะเป็นเพียงกลุ่มวิชาแขนงวิชา หรือสาขาวิชาเท่านั้น 2) อัตลักษณ์ของแต่ละหลักสูตรแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเปรียบเทียบและมีผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความแตกต่างกัน

Ornstein & Hunkins (2009) ได้นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรโดยเน้นการเปรียบเทียบในมิติของ เป้าหมาย รายวิชา วิธีการสอน และการประเมินผล ซึ่งสนับสนุนการวางกรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงเปรียบเทียบหลักสูตร ขณะเดียวกัน Glathorn et al. (2018) ได้เน้นว่าการเปรียบเทียบหลักสูตรช่วยให้นักวิจัยและผู้พัฒนาหลักสูตรเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน และการวางโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางการเปรียบเทียบหลักสูตรสามารถใช้ได้หลากหลายวิธีและมุมมอง ทั้งในด้านสมรรถนะ เนื้อหาวิชา และอัตลักษณ์ของผู้สำเร็จการศึกษา ข้อค้นพบจากการเปรียบเทียบเหล่านี้สามารถนำไปสังเคราะห์เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของ ตลาดแรงงานและสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 หลักสูตร ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกโดยใช้หลักเกณฑ์ด้านความแท้จริง ความน่าเชื่อถือ ความเป็นตัวแทน และความหมาย (Scott, 1990) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. การคัดเลือกเอกสาร

ผู้วิจัยคัดเลือกหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ จาก 3 สถาบันอุดมศึกษาใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยพิจารณาจากชื่อหลักสูตร วัตถุประสงค์ รายวิชา และองค์ประกอบหลักสูตรที่สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 2) ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร
- 3) ด้านข้อมูลรายวิชา
- 4) ด้านการเรียนการสอน
- 5) ด้านการประเมินหลักสูตร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เปรียบเทียบความเหมือนหรือความสอดคล้อง และความแตกต่างของหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาในรูปแบบขององค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) และแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 3 แห่ง โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากข้อมูลและแบ่งประเภทข้อมูล เพื่อให้สามารถจัดกลุ่มข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ ออกเป็น 5 ด้าน 1) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร 3) ด้านข้อมูลรายวิชา 4) ด้านการเรียนการสอน 5) ด้านการประเมินหลักสูตร ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อมูลวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจที่เปิดการเรียนการสอนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใกล้เคียงกันแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ประเภทของปริญญาและหลักสูตรที่แตกต่างกัน ซึ่งแต่ละหลักสูตรอาจกำหนดคุณสมบัติบางประการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทของปริญญาและสาขาวิชา โดยจุดมุ่งหมายหลักของทั้ง 3 หลักสูตรที่มีคล้ายคลึงกันจะเกี่ยวกับด้านการบูรณาการความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมจากกระบวนการเรียนและการวิจัย และให้คุณค่าที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งแต่ละหลักสูตรจะมุ่งพัฒนาที่แตกต่างกันดังนี้

1.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ

มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการออกแบบและการจัดการธุรกิจ เน้นสร้างผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาธุรกิจใหม่ ๆ ได้

1.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในด้านศิลปะและการออกแบบ รวมถึงการประยุกต์ใช้ในเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เน้นสร้างนักออกแบบที่สามารถทำงานในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและการออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม

มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการนวัตกรรมเพื่อใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรม เน้นสร้างผู้บริหารที่สามารถนำทฤษฎีและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร

จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร ผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรมีการกำหนดหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรที่ต้องศึกษาไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และโครงสร้างหลักสูตรสามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบดังนี้

แบบที่หนึ่ง คือ แผน ก แบบ ก 2 เป็นแผนการศึกษารายวิชาและมีการทำปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาบังคับเป็นหลัก หมวดวิชาเลือกกรองลงมา ซึ่งจะเห็นได้จากหน่วยกิตที่กำหนดให้ศึกษานั้น มีจำนวนมากกว่าหมวดวิชาอื่น ๆ ทั้ง 3 หลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต, ศป.ม. สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 9 หน่วยกิต, และ วท.ม. สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจ และอุตสาหกรรม หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 9 หน่วยกิต โดยสามารถแบ่งหมวดวิชาเรียนของแผน ก แบบ ก 2 ได้ดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ	18 หรือ 15	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเลือก	6 หรือ 9	หน่วยกิต
3. ปริญญานิพนธ์	12	หน่วยกิต
หน่วยกิตรวม	36	หน่วยกิต

แบบที่สอง คือ แผน ข เป็นแผนการศึกษารายวิชาที่ไม่ต้องทำปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ แต่จะทำสารนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ ผู้วิจัยพบว่า ทั้ง 3 หลักสูตร ให้ความสำคัญกับหมวดวิชาบังคับเป็นหลัก หมวดวิชาเลือก รองลงมา ซึ่งหลักสูตร ศศ.ม. สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 12 หน่วยกิต, ศป.ม. สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมวดวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 15 หน่วยกิต, และ วท.ม. สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต โดยสามารถแบ่งหมวดวิชาเรียนของแผน ข ได้ดังนี้

1. หมวดวิชาบังคับ	18 หรือ 15	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเลือก	15 หรือ 12 หรือ 6	หน่วยกิต
3. สารนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ	6	หน่วยกิต
หน่วยกิตรวม	36	หน่วยกิต

จากข้อมูลด้านรูปแบบโครงสร้างของหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น โครงสร้างหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 และหลักสูตรแผน ข ของทั้ง 3 หลักสูตร ในแต่ละหมวดวิชามีจำนวนหน่วยกิตใกล้เคียงกัน โดยหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยโครงสร้างหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาดังนี้

2.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาการออกแบบ กลุ่มวิชาธุรกิจ และวิจัย

2.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชาศิลปะ กลุ่มวิชาการออกแบบ และกลุ่มวิชาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มวิชานวัตกรรม กลุ่มวิชาการจัดการ และกลุ่มวิชาธุรกิจและอุตสาหกรรม

3. ด้านข้อมูลรายวิชา

ในส่วนเนื้อหาข้อมูลรายวิชาในแต่ละหลักสูตร พบว่า หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ ประกอบด้วยรายวิชาการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ หลักสูตร

ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประกอบด้วยรายวิชาศิลปะ การออกแบบ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ประกอบด้วยรายวิชาการจัดการนวัตกรรม วิชาการจัดการธุรกิจ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม โดยแต่ละหลักสูตรแยกเป็น 2 หมวดวิชาดังนี้

3.1 หมวดวิชาบังคับ

ผู้วิจัยพบว่า รายวิชาในหมวดบังคับจากหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีจำนวนรายวิชาแตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต ทั้งแผน ก แบบ ก2 และแผน ข และชื่อรายวิชาส่วนใหญ่มีความใกล้เคียงกัน แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย รายวิชาในหมวดบังคับของทั้ง 3 หลักสูตรนั้นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย กระบวนการคิดสร้างสรรค์การออกแบบนวัตกรรม และธุรกิจ โดยสรุปได้ดังนี้

1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ มีการจัดการเรียนการสอนในหลายหมวดหมู่ ซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1.วิชาพื้นฐานทางการออกแบบและธุรกิจ เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบ หลักการตลาดและการจัดการธุรกิจ 2. วิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของตลาด การออกแบบประสบการณ์ให้เหมาะผู้ใช้ (UX User Experience และ UI User Interface) ในมุมมองต่าง ๆ รวมถึงการสร้างสรรค์และการออกแบบกราฟิกเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยและวิเคราะห์ตลาดเพื่อประเมินโอกาสทางธุรกิจ เพื่อศึกษาและวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคและการตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์และบริการ และ 4. วิชาเกี่ยวกับการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการพัฒนากลยุทธ์เพื่อความสำเร็จในธุรกิจ วิชาบังคับของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในสายงานการออกแบบเพื่อธุรกิจและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนที่มีความสนใจในด้านศิลปะและการออกแบบ โดยบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์เข้ามาเพื่อสร้างโอกาสในด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาพื้นฐานทางศิลปะและการออกแบบ เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และประวัติศาสตร์ศิลปะที่มีผลต่อการพัฒนาในยุคปัจจุบัน และเรียนรู้หลักการออกแบบและการสร้างสรรค์งานออกแบบในรูปแบบต่าง ๆ 2. วิชาการออกแบบและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์และบทบาทของศิลปะและการออกแบบในเศรษฐกิจยุคใหม่ 3. วิชาการจัดการธุรกิจและการพัฒนากลยุทธ์ในบริบทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการจัดการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและการออกแบบ วิชาบังคับของหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในสายงานศิลปะ การออกแบบ และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นที่การพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมซึ่งหมวดวิชาบังคับสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาพื้นฐานการจัดการนวัตกรรม เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวคิด

เกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมในองค์กร และการพัฒนานวัตกรรมและการจัดการการเปลี่ยนแปลงในองค์กร 2. วิชาเกี่ยวกับกลยุทธ์และการบริหารจัดการ เพื่อการวางแผนและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อความสำเร็จในธุรกิจ และการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ 3. วิชาเกี่ยวกับการวิจัยและการวิเคราะห์ วิธีการวิจัยเพื่อการพัฒนาในธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมถึงการวิเคราะห์และประเมินผลการใช้นวัตกรรมในองค์กร 4. วิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในธุรกิจและอุตสาหกรรม เพื่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมและการสื่อสารเพื่อธุรกิจ รวมถึงการจัดการนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาในบริบทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 5. วิชาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์แนวคิดและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่ารวมถึงกระบวนการและเทคนิคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ วิชาบังคับของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กล่าวมาข้างต้นออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการจัดการและพัฒนานวัตกรรมในธุรกิจและอุตสาหกรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างโอกาสและความสำเร็จในสาขางานที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารายวิชาในหมวดบังคับของทั้ง 3 หลักสูตร มีความหลากหลายครอบคลุมสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้ศึกษาและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยและให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย กระบวนการคิดสร้างสรรค์การออกแบบนวัตกรรมและธุรกิจเป็นหลัก

3.2 หมวดวิชาเลือก

ผู้วิจัยพบว่า รายวิชาในหมวดวิชาเลือกจากหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีจำนวนรายวิชาแตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต แตกต่างกันเพียง 3 หน่วยกิต ทั้งแผน ก แบบ ก2 และแผน ข ซึ่งชื่อรายวิชาส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย รายวิชาในหมวดเลือกของทั้ง 3 หลักสูตรนั้นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นและหลากหลายที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยสรุปได้ดังนี้

1) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยเกี่ยวข้องกับการออกแบบและการจัดการธุรกิจ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการออกแบบและนวัตกรรม เป็นการออกแบบที่คำนึงถึงความยั่งยืนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนานวัตกรรมในผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองความต้องการของตลาด 2. วิชาเทคโนโลยีและการออกแบบดิจิทัล เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาอินเทอร์เน็ตเฟสและประสบการณ์ผู้ใช้ในสื่อดิจิทัล และการออกแบบและพัฒนาอินเทอร์เน็ตเฟสและประสบการณ์ผู้ใช้ในสื่อดิจิทัล 3. วิชาการตลาดและการจัดการแบรนด์ เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการแบรนด์ รวมถึงการสื่อสารการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เครื่องมือและกลยุทธ์ทางการตลาดในสื่อดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 4. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ เกี่ยวกับการวิจัยและการวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางธุรกิจ และการใช้ข้อมูลและเครื่องมือวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจที่ดีขึ้นในธุรกิจ 5. วิชาการจัดการธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจใหม่ การสร้างและพัฒนาธุรกิจใหม่จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ 6. วิชาการออกแบบเชิงกลยุทธ์และการสร้างมูลค่า เกี่ยวกับการนำการออกแบบมาใช้ในการวางแผนและการพัฒนานวัตกรรมธุรกิจ และการใช้การออกแบบเพื่อสร้างมูลค่าและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ วิชาเลือกของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจที่กล่าวมาข้างต้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของตลาดและอุตสาหกรรม ทั้งในด้านการออกแบบและการจัดการธุรกิจ

2) หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายในด้านศิลปะการออกแบบ และการจัดการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการออกแบบและนวัตกรรมสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการทดลองและสร้างสรรค์ผลงานออกแบบใหม่ๆ และการนำแนวคิดนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ 2. วิชาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม เกี่ยวกับการจัดการและส่งเสริมกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมในสังคม และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ 3. วิชาการตลาดและการจัดการธุรกิจสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการการตลาดในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และการจัดการและพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ 4. วิชาการวิจัยและการวิเคราะห์ในศิลปะและการออกแบบ เกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาผลงานศิลปะและการออกแบบที่มีความสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์ตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อสนับสนุนการตลาด 5. วิชาการสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานศิลปะ เกี่ยวกับการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานศิลปะใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและนวัตกรรม และการนำเสนอ จัดแสดงผลงานศิลปะในบริบทต่าง ๆ วิชาเลือกของหลักสูตร ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายในการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของอุตสาหกรรมศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3) หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม วิชาเลือกของหลักสูตรออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยีในธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งหมวดวิชาเลือกสำหรับหลักสูตรนี้อาจประกอบด้วย 1. วิชาการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี เกี่ยวกับการจัดการและนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน 2. วิชาการตลาดและการจัดการลูกค้า เกี่ยวกับการนำแนวคิดนวัตกรรมมาใช้ในการวางแผนและดำเนินการด้านการตลาด และการพัฒนาและจัดการประสบการณ์ลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจและความภักดี 3. การพัฒนาองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ เกี่ยวกับการพัฒนาและจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรที่เน้นนวัตกรรม และนำการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้ในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 4. การจัดการและการวางแผนกลยุทธ์ เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการที่มีผลกระทบต่อองค์กรและพัฒนากลยุทธ์เพื่อการนำนวัตกรรมไปใช้ในองค์กร 5. วิชาเทคโนโลยีและระบบข้อมูล เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ รวมถึงการจัดการและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 6. วิชาการเงินและการจัดการทรัพยากร เกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการการเงินในโครงการนวัตกรรม และการประเมินมูลค่าและความคุ้มค่าของนวัตกรรมในเชิงธุรกิจ 7. วิชาการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เกี่ยวกับการกระบวนการและเทคนิคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด รวมถึงการออกแบบและพัฒนาบริการที่มีประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม วิชาเลือกของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจและอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

4. ด้านการเรียนการสอน

4.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ และการทำวิจัยเป็นหลัก

4.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัย

4.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ใช้การบรรยาย การศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5. ด้านการประเมินหลักสูตร

5.1 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ และการทำวิจัย

5.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัย

5.3 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม การประเมินผลประกอบด้วยการทดสอบความรู้ การประเมินจากการศึกษาภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา และการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ทั้งสามหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกันในการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะในการจัดการและประยุกต์ใช้ความรู้ในสาขาต่าง ๆ แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของกลุ่มวิชาและวิธีการสอนที่เน้นเฉพาะด้านตามสาขาวิชาของตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาเกี่ยวกับการออกแบบเพื่อธุรกิจในประเทศไทยและปริมณฑล นั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการออกแบบและการดำเนินงานของแต่ละหลักสูตร รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในสาขาต่าง ๆ โดยวิเคราะห์ตามกรอบองค์ประกอบหลักสูตร 5 ด้าน ผลการวิเคราะห์สะท้อนประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หลักสูตรทั้งสามแห่งมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านการออกแบบและธุรกิจ เพื่อรองรับบทบาทในสายอาชีพหรือการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในเรื่องการเน้นย้ำทักษะ เช่น การสร้างนวัตกรรม การออกแบบเชิงศิลปะ หรือการจัดการในระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ลักษณะนี้สะท้อนถึงการวางเป้าหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและความถนัดของสถาบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตรแบบยืดหยุ่น (flexible curriculum) และงานวิจัยของประเดิม ฉ่ำใจ และคณะ (2555) รวมถึง ญัฎฐาพร เขียววาริสัจจะ (2560) ที่พบว่าหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษามีความหลากหลายเชิงจุดเน้นแต่มีทิศทางร่วมในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีสมรรถนะ

2. รูปแบบโครงสร้างของหลักสูตร จากการเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตร พบว่าทั้งสามแห่งมีจำนวนหน่วยกิตรวม 36 หน่วยกิต โดยใช้แผนการเรียน ก แบบ ก2 และแผน ข เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม กลุ่มรายวิชาในแต่ละหลักสูตรมีความเฉพาะตัวตามแนวทางวิชาการ เช่น การจัดกลุ่มวิชาด้านศิลปะ การจัดการ หรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันไป ตามเป้าหมายของหลักสูตร การจัดโครงสร้างในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของแต่ละสถาบันในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาและสมรรถนะเป้าหมายของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนหลักการออกแบบหลักสูตรที่ยึดตามความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของประเดิม ฉ่ำใจ และคณะ (2555)

3. ข้อมูลรายวิชา รายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละหลักสูตรมีการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจ เช่น UX/UI Design, Design Thinking, Creative Business และนวัตกรรมเชิงธุรกิจ รายวิชาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของแต่ละหลักสูตรในการพัฒนาทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ลักษณะการจัดการเนื้อหาดังกล่าวยังชี้ให้เห็นถึงการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภคที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางสมรรถนะวิชาชีพ และงานวิจัยของศิริพงศ์ รักใหม่ และคณะ (2559)

4. การเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ศึกษา มีความคล้ายคลึงกันในด้านการใช้การบรรยายควบคู่กับการปฏิบัติ การทำโครงการ การศึกษาภาคสนาม และการทำวิจัย โดยบางหลักสูตรมีการเพิ่มเติมการวิเคราะห์กรณีศึกษาและการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จากภาคอุตสาหกรรมเพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหาเชิงระบบ แนวทางนี้สะท้อนถึงการใช้กลวิธีที่หลากหลายเพื่อรองรับลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการฝึกปฏิบัติจริงและคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้จากโครงการ (Project-based Learning)

5. การประเมินหลักสูตร หลักสูตรทั้งหมดใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งการทดสอบ การประเมินจากภาคปฏิบัติ การทำวิจัย และการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยเฉพาะในหลักสูตรที่เน้นนวัตกรรมหรือการจัดการในภาคอุตสาหกรรม มีการประเมินในรูปแบบการนำเสนอผลงานจริง หรือแผนธุรกิจต้นแบบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเน้นประสบการณ์จริงของผู้เรียน แนวทางการประเมินในลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และแนวโน้มการประเมินตามผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

สรุปผล จากการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบพบว่า หลักสูตรทั้งสามแห่งมีลักษณะร่วมกันในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน และวิธีการจัดการเรียนรู้ แต่มีความแตกต่างเชิงกลยุทธ์และจุดเน้นเฉพาะที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของสถาบันและความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละบริบท การดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบทำให้สามารถระบุแนวโน้มสำคัญในการออกแบบหลักสูตร ได้แก่ การบูรณาการข้ามศาสตร์ การจัดโครงสร้างอย่างยืดหยุ่น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการประเมินตามสมรรถนะ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องกับการออกแบบหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้ใหม่

1. การออกแบบหลักสูตรระดับปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อธุรกิจมีแนวโน้มชัดเจนในการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ โดยเฉพาะการผสมผสานศาสตร์ด้านการออกแบบ ธุรกิจ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้าไว้ในโครงสร้างรายวิชาอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการออกแบบหลักสูตรมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน แม้หลักสูตรจะมีจำนวนหน่วยกิตที่ใกล้เคียงกัน และใช้แผนการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเช่น แผน ก แบบ ก2 หรือแผน ข แต่มีความยืดหยุ่นในการจัดหมวดหมู่รายวิชาและการเลือกกลุ่มวิชาที่เน้นตามจุดแข็งของสถาบันนั้น ๆ อันเป็นการออกแบบหลักสูตรแบบเฉพาะทางที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางวิชาการในระดับบัณฑิตศึกษา

3. การตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 โดยรายวิชาในหลักสูตรทั้งสามแห่งได้ถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็นในโลกการทำงานสมัยใหม่ เช่น UX/UI Design, Creative Business, Innovation Management และ Data Analysis โดยเฉพาะในบริบทของธุรกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจดิจิทัล

4. วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ในหลักสูตร ได้แก่ การบรรยายควบคู่กับภาคปฏิบัติ การวิเคราะห์กรณีศึกษา การทำโครงงานและการวิจัยสะท้อนแนวทาง Active Learning และ Project-based Learning ซึ่งช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์จริงในชีวิตการทำงาน

5. แนวทางการประเมินผลที่เน้นผลลัพธ์และความสามารถที่แท้จริง การประเมินผลของหลักสูตรทั้งสามเน้นการวัดผลที่สะท้อนถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงานจริง เช่น การพัฒนาแผนธุรกิจ การนำเสนอโครงงาน และการวิเคราะห์เชิงวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่เน้นวัดสมรรถนะในการประยุกต์ใช้มากกว่าการท่องจำตามเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการออกแบบธุรกิจ เช่น การใช้ซอฟต์แวร์การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย AI และการตลาดดิจิทัล เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สอดคล้องกับเทรนด์ของธุรกิจปัจจุบัน

1.2 เพิ่มโอกาสในการฝึกงานหรือทำโปรเจกต์ร่วมกับองค์กรธุรกิจจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติในสถานการณ์จริง

1.3 เสริมวิชาที่เน้นการพัฒนาเทคนิคการออกแบบและศิลปะที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การออกแบบ 3D การใช้ VR/AR ในการออกแบบ เพื่อเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้สามารถทำงานในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ได้อย่างทันสมัย และวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจ การตลาด การบริหารโครงการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ครอบคลุมทุกด้านในการดำเนินธุรกิจศิลปะและการออกแบบ

1.4 เพิ่มการสนับสนุนการทำวิจัยที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยการสร้างเครือข่ายกับองค์กรวิจัยหรือสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำวิจัยในโครงการที่มีความสำคัญและใช้ได้จริง

1.5 เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมการฝึกอบรมหรือเวิร์กช็อปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนวัตกรรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานจริงและการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และการเข้าร่วมโปรแกรมแลกเปลี่ยนหรือศึกษาดูงานในต่างประเทศ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการทำงานในสภาพแวดล้อมนานาชาติและการเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ขยายขอบเขตการศึกษาหลักสูตรของสถาบันเอกชน ที่มีจุดเด่นด้านการออกแบบเพื่อธุรกิจ หรือเปรียบเทียบกับหลักสูตรในสาขาอื่นที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้อง เช่น การตลาดดิจิทัล หรือการจัดการนวัตกรรม ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

2.2 ศึกษาประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยการติดตามจากอาชีพของศิษย์เก่า ว่าหลักสูตรมีผลต่อความสำเร็จในการทำงานอย่างไรบ้าง สสำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่าเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตร เพื่อนำมาวิเคราะห์หาผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กัลย์ธีรา สุภณิธิ, และปริญญนันท์ พร้อมสุขกุล. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(4), 20–39.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2567, 19 กรกฎาคม). *มคอ.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะ การออกแบบ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2565)*.
<https://fineart.tu.ac.th/mainfile/major/art-design-and-creative-economy/adce-66.pdf>
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2567, 19 กรกฎาคม). *หลักสูตรแฝง*.
<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81..>
- เจษฎา แก้ววรา. (2559). *การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐพร เขียววาริสัจจะ. (2561). *การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนการสอนระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ภาควิชาภาษาอังกฤษ) และคณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัณชัย สิงห์มัตย์. (2567, 19 กรกฎาคม). *การคิดเชิงเปรียบเทียบ*. GotoKnow.
<https://www.gotoknow.org/posts/500905>
- อึ้ง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธนัชการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. สุวีริยาสาส์น.
- ประเดิม ฉ่ำใจ, พิชัย ทองดีเลิศ, สาวิตรี รังสิภัทร์, สิริวรรณ คลลค์เบิร์ค, และพัฒนา สุขประเสริฐ. (2550). *การเทียบเคียงสมรรถนะหลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านส่งเสริมการเกษตรของสถาบันอุดมศึกษาไทย*. ใน เอกสารการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45 (น. 16–23). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
https://kukrdb.lib.ku.ac.th/proceedings/KUCON/search_detail/result/10705
- วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2561). *มคอ.2 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม (หลักสูตรสหวิทยาการ) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561)*. <https://cit.kmutnb.ac.th/>
- วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2562). *มคอ.2 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบเพื่อธุรกิจ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพงศ์ รักใหม่, อรรถเวทย์ พงษ์สถาพร, ภูวเรศ อับดุลสตา, ประวีณา คาไซ และ พลอยจรัส ประกัณฐ์โกลม. (2559). *การเปรียบเทียบหลักสูตรระหว่างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตของวิทยาลัยดุสิตธานีกับมาตรฐานสมรรถนะอาเซียน*. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), 151–165.
- สงัด อุทรานันท์. (2527). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาศาสตร์*. วงเดือนการพิมพ์.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). *เปรียบเทียบ*. <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=...>
- Glatthorn, A. A., Boschee, F., Whitehead, B. M., & Boschee, B. F. (2018). *Curriculum leadership*:

Strategies for development and implementation. SAGE Publications.

Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2009). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (5th ed).
Pearson Education.

Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction.* University of Chicago Press.